

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 20.12.2011
COM(2011) 902 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Проект на съвместен доклад на Съвета и на Комисията за 2012 г. относно
прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта
на образованието и обучението („ЕТ 2020“)**

Образованието и обучението в интелигентна, устойчива и приобщаваща Европа

{SEC(2011) 1607 окончателен}
{SEC(2011) 1608 окончателен}

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Образованието и обучението в контекста на стратегията „Европа 2020“	3
2.	Постигнат напредък и предизвикателства в приоритетните области	4
2.1.	Инвестиции и реформи в образованието и обучението	4
2.2.	Преждевременно напускане на училище	5
2.3.	Завършване на висше образование	7
2.4.	Стратегии за учене през целия живот	9
2.5.	Мобилност с учебна цел	11
2.6.	Нови умения и работни места	11
3.	Принос на „ЕТ 2020“ към „Европа 2020“	13

1. ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБУЧЕНИЕТО В КОНТЕКСТА НА СТРАТЕГИЯТА „ЕВРОПА 2020“

През 2009 г. Съветът начерта стратегическата рамка за европейското сътрудничество в областта на образованието и обучението („ЕТ 2020“)¹. Оттогава икономическият и политическият контекст се промени; появиха се нови ограничения и нови видове несигурност. Европейският съюз трябваше да предприеме допълнителни действия, за да се бори с най-тежката финансова и икономическа криза в историята си и в отговор на нея договори стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж — „Европа 2020“.

Образованието и обучението имат централно място в стратегията и особено в интегрираните насоки, националните програми за реформи на държавите-членки и специфичните препоръки за отделните държави, изготвени, за да служат като ориентир за реформите на държавите-членки. Една от петте водещи цели на „Европа 2020“ се отнася до преждевременното напускане на училище и завършването на висше образование.

В годишния обзор на растежа за 2012 г. се подчертава, че в „Европа 2020“ е необходимо да се наблегне едновременно на мерките с краткосрочен ефект върху растежа и на задаването на правилния модел на икономически растеж в средносрочен план. Образователните и обучителните системи трябва да бъдат модернизирани, така че да се повиши ефективността и качеството им и те да осигуряват на обучаващите се уменията и компетентностите, необходими им, за да постигнат успех на пазара на труда. Това ще повиши увереността на обучаващите се, че ще могат да се справят със сегашните и бъдещите предизвикателства, и ще спомогне за подобряването на конкурентоспособността на Европа и за създаването на растеж и работни места. В годишния обзор на растежа за 2012 г. се призовава и за това да се обърне специално внимание на младите хора, тъй като те са сред най-тежко засегнатите от кризата.

Като ключов инструмент за модернизирването на образованието и обучението „ЕТ 2020“ може да допринесе много за постигането на целите на „Европа 2020“. За да го направи обаче, „ЕТ 2020“ трябва да актуализира своите работни приоритети, инструменти и структура на управление.

Въз основа на оценка на напредъка в ключови области на политиката през последните три години настоящият съвместен доклад предлага нови работни приоритети за периода 2012 — 2014 г., ориентирани към мобилизирането на образованието и обучението в подкрепа на „Европа 2020“.

В проекта на съвместен доклад са представени и няколко варианта за модификации в управлението на „ЕТ 2020“, с които да се гарантира, приносът му към „Европа 2020“.

---

¹ ОВ 119, 28.5.2009 г., стр. 2.

Съобщението е подкрепено от два работни документа на службите на Комисията. В тях се прави обзор на ситуацията в отделните държави и в ключови тематични области, като се използва информацията, представена в националните доклади на държавите-членки, както и други източници и данни.

2. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА В ПРИОРИТЕТНИТЕ ОБЛАСТИ

2.1. Инвестиции и реформи в образованието и обучението

В момента всички пера на публичните бюджети са обект на строг контрол, в т.ч. и образованието и обучението. За повечето държави-членки е трудно да запазят дори сегашните равнища на предоставяни средства, да не говорим за тяхното увеличаване.

Проучванията обаче сочат, че подобряването на образователните постижения може да има огромна възвращаемост в дългосрочен план и да създаде растеж и работни места в Европейския съюз. Постигането до 2020 г. например на европейския критерий за не повече от 15 % лица със слаби основни умения може кумулативно да донесе огромна икономическа печалба на Европейския съюз².

Това контрастира с факта, че — дори преди кризата — заделяните средства в някои държави-членки са доста малко, около или под 4 % от БВП, а средната стойност за Европейския съюз е около 5 % от БВП, което е под нивото от 5,3 % в САЩ.

Съкращенията в бюджетите за образование крият риска да бъде осуетен потенциалът за растеж и конкурентоспособност на икономиката. В годишния обзор на растежа за 2012 г. Комисията потвърди убедеността си, че при консолидирането на своите публични финанси държавите-членки следва да дадат предимство на средствата за политики, които стимулират растежа, като образованието и обучението.

Начинът, по който в отговор на кризата държавите-членки са подхождали към бюджетите си за образование, не показва ясен общ модел. За ограничаване на разходите е използвана широка гама от мерки: много от държавите-членки са съкратили разходите за персонал (BE nl, BG, EL, ES, FR, HU, IE, LV, PT, RO, SI) или осигуряването на инфраструктура, поддръжка и оборудване (BE nl, BG, IE, RO). Някои са ограничили предоставянето на образователни услуги в етапите преди началното училище (при 2-годишните деца във FR), отложили са или са забавили провеждането на реформите (BG) или са предприели други мерки, като ограничаване на финансовата подкрепа за учащите (BE nl, IE, PT).

Тези тенденции заслужават внимание в рамките на цялостната политика. „ET 2020“ следва да се използва, за да се дискутира как най-добре може да се инвестира в образованието и обучението по начин, който е едновременно

---

² Европейска експертна мрежа за икономиката на образованието (EENEE), Обзор на политиките EENEE 1/2011: Цената на ниските образователни постижения в Европейския съюз (The Cost of Low Educational Achievement in the European Union).

ефективен и резултатен и има благоприятен ефект върху растежа. Интелигентните инвестиции вървят ръка за ръка с интелигентните реформи в политиката, които повишават качеството на образованието и обучението. Необходимо е проблемите да бъдат обсъдени в широк кръг, за да бъдат открити ефективни начини за разпределяне на финансовата тежест и намерени нови източници на финансиране.

2.2. Преждевременно напускане на училище

Кризата се отразява изключително сурово върху шансовете на младите хора. Младежката безработица е нараснала от 15,5 % през 2008 г. на 20,9 % през 2010 г., като същевременно делът на лицата на възраст между 15 и 24 години, които не учат и не се обучават, но и не работят, се е увеличил с два процентни пункта. Общо 53 % от преждевременно напускащите училище са безработни.

На този фон целта на „Европа 2020“ делът на 18—24-годишните, преждевременно напуснали училище и обучение, да бъде сведен до 10 % до 2020 г. става особено важна. Ако сегашната тенденция се запази, целта няма да бъде постигната. Въпреки постигнатия напредък през 2010 г. процентът на преждевременно напусналите училище все още е средно 14,1 % за целия Европейски съюз, като различията между отделните държави са значителни. Данните сочат, че момчетата са изложени на по-голям риск от отпадане от системата (16 %) от момичетата (12,6 %).

Намаляването на дела на преждевременно напускащите училище до под 10 % е сериозно предизвикателство. В Препоръката на Съвета от 2011 г.³ относно политиките за намаляване на преждевременното напускане на училище се призовава за съгласувани, всеобхватни и почиващи на доказателства стратегии, които да бъдат спешно приложени, особено в държавите-членки, към които през 2011 г. са отправени специфични препоръки в тази област (AT, DK, ES, MT, UK). Страните, които са близко до целта (DK, IE, HU, NL, FI), също трябва да увеличат усилията си, за да постигнат допълнителен напредък и/или да преодолеят застоя. Всички държави-членки се нуждаят от целенасочени мерки, с които да обхванат младите хора, изложени на риск от отпадане от образователната система.

Въпреки че има някои важни изключения, политиките на държавите-членки не почиват в достатъчна степен на актуални данни и анализ на причините за преждевременното напускане на училище и неговите мащаби. Само няколко държави системно събират, проследяват и анализират данните за преждевременното напускане на училище (EE, HU, IT, LU, NL, UK).

Превенцията и ранната намеса са възлови за разрешаването на проблема, но държавите-членки отделят твърде малко внимание на превантивното действие. Макар и важни, частичните, компесаторни мерки, като втория шанс за образование, са недостатъчни, за да се премахнат първопричините за проблема. Необходимо е вниманието да се съсредоточава повече върху превантивната и ранната намеса чрез политики като подготовка на учителите, продължаващо

---

³ ОВ С191, 1.7.2011 г., стр. 1.

професионално развитие и качествено образование и качествени грижи в ранна детска възраст.

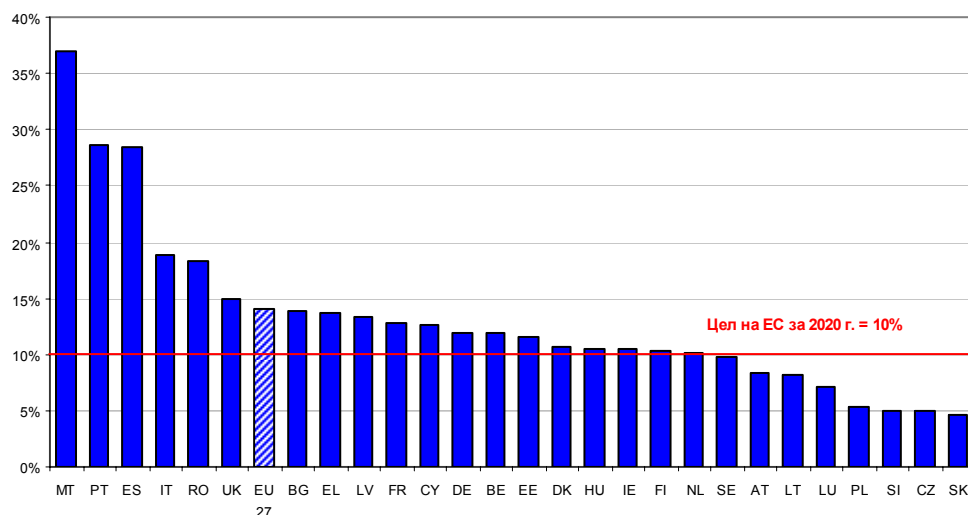
По-голямото предлагане на висококачествено първоначално професионално образование и обучение (ПОО), адаптирано към потребностите на младите хора, както и предлагането на смесен тип обучение, при който ПОО и общообразователният среден курс са свързани, могат да спомогнат за ограничаване на преждевременното напускане на училище. ПОО предлага различен път в образованието, който за някои учащи се е и по-мотивиращ. Успоредно с това обаче съществува сериозна необходимост да бъде ограничен мащабът на отпадането от системата на ПОО.

Много държави прилагат разнообразни мерки, за да се противопоставят на различни аспекти на преждевременното напускане на училище, но взети заедно те не дават непременно една комплексна стратегия. Необходимо е заинтересованите страни от различните образователни сектори и области на политика, например политиката за младежта, социалните услуги и услугите по заетостта, да си взаимодействат повече. Необходимо е да се засили сътрудничеството с родителите и местните общности. Сътрудничеството между училището и бизнеса, извънучебните и извънкласните дейности и „гаранциите за младежта“ са възможни начини за привличане на различни местни действащи лица.

Тъй като Европа не се придвижва по план към постигането на водещата цел, подходът в тази политика трябва спешно да бъде укрепен. През следващите години работата по преждевременното напускане на училище, насоки за която дават препоръките на Съвета от юни 2011 г., трябва да бъде един от първостепенните приоритети в рамките на „ЕТ 2020“.

Процент⁴ на преждевременно напускащите училище (2010 г.) и национални цели

- Представяне през 2010 г. (%)

- Национални цели за 2020 г. (%)

29	10	15	15	11	:	10	11	10	13	10	10	10	10	10	10	10	10	8	8	8	10	10	9	10	5	5	6	6
----	----	----	----	----	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	---	---	---	----	----	---	----	---	---	---	---

2.3. Завършване на висше образование

За да излезе по-силна от кризата, Европа трябва да постигне икономически растеж на базата на знания и иновации. В това отношение висшето образование може да играе ролята на мощен двигател. То дава висококачествената научна работна сила, от която Европа се нуждае, за да постига напредък в научноизследователската дейност, както и уменията и квалификациите, необходими в наукоемката икономика.

В стратегията „Европа 2020“ е определена водещата цел делът на 30- до 34-годишните с висше или приравнено на висше образование да нарасне до 2020 г. на 40 %. През 2010 г. средният процент на хората с висше образование в тази възрастова група е 33,6 %. Делът на висшестите, националните цели и степента на амбициозност са много различни в различните държави.

За да постигнат целта, държавите-членки следва да продължат с усилията си за реформи, както се подчертава в съобщението на Комисията относно модернизиранието на системите за висше образование в Европа⁵ и в специфичните препоръки по тази тема, които бяха отправени към пет държави (BG, CZ, MT, PL, SK).

⁴ Източник на данните за 2010 г.: Евростат (наблюдение на работната сила).
⁵ COM (2011) 567 окончателен.

Реформите трябва да се насочат към предизвикателството да бъде увеличен броят на успешно завършилите, като същевременно се запази и повиши качеството на образованието и научните изследвания.

Наред с усилията за оптимизиране на финансирането и управлението във всички държави-членки трябва да бъде засилено участието на недостатъчно добре представените групи, включително на лицата, произхождащи от групи в неравностойно социално-икономическо положение или от места с неравностойно географско положение, на етническите групи и лицата с увреждания.

Достъпът на по-възрастните обучаеми до висше образование трябва да бъде улеснен. Налице е значителен потенциал да се помогне на онези, които вече са част от работната сила, да влязат в системата на висшето образование или да се върнат към нея, да се насърчи преминаването от професионално образование и обучение към висше образование и да се даде по-добро признаване на знанията, натрупани в неформална среда.

Броят на отпадащите от системата на висшето образование е прекалено голям. От изключително голямо значение в превенцията на ранното отпадане и неговото ограничаване е професионалното и образователно ориентиране и консултиране, което ще спомогне за запазване на мотивацията за завършване на курса на обучение.

Насърчаването на момичетата и момчетата да избират професии в сектори, в които жените и съответно мъжете са недостатъчно добре представени, ще намали половата сегрегация в образованието и обучението и на пазара на труда.

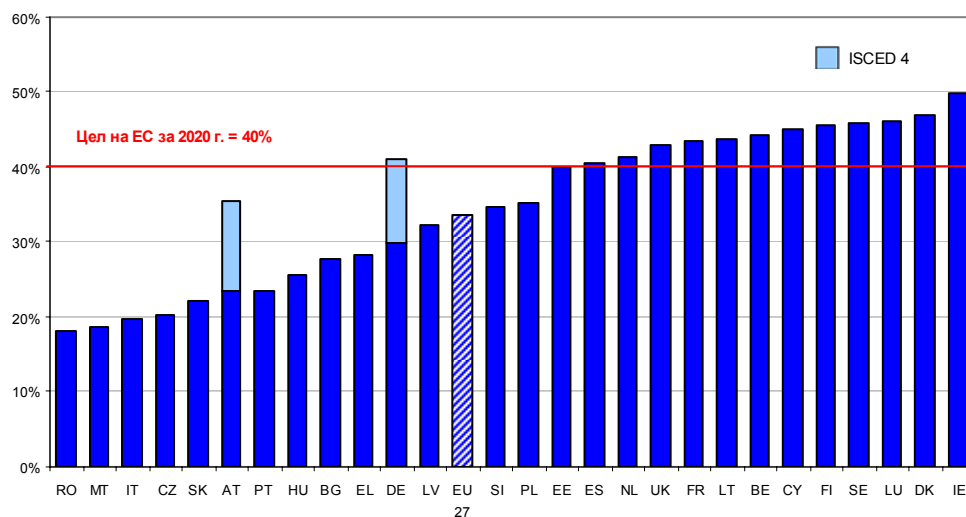
Привличането на талантиливи чуждестранни студенти може да бъде друг начин за постигане на по-голямо участие и по-голям брой завършващи.

Модернизирането на висшето образование ще допринесе значително за постигането на целите на „Европа 2020“. Затова то трябва да бъде още един първостепенен приоритет за обмен на идеи в рамките на следващия период по „ЕТ 2020“, включително за изпълнение на действията, набелязани в съобщението от 2011 г. за висшето образование и в заключенията на Съвета относно модернизирането на системите за висше образование в Европа.

Завършване на висше образование: процент през 2010 г. и национални цели⁶

- Представяне през 2010 г. (%)

- Национални цели за 2020 г. (%)

26	33	26	32	40	38	40	30	36	32	42	34	40	40	45	40	44	45	:	50	40	47	46	42	40	40	60
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	---	----	----	----	----	----	----	----	----

2.4. Стратегии за учене през целия живот

За повечето европейци ученето през целия живот все още не се е превърнало в реалност. Последните данни за броя на хората на възраст между 25 и 64 години, които са част от дейности за учене през целия живот, показват тенденция към лек спад. Сегашното равнище от 9,1% (2010 г.) е много под определения в „ЕТ 2020“ критерий от 15%, който следва да бъде постигнат до 2020 г.

Слабото представяне е особено притеснително на фона на кризата. Безработните млади хора и нискоквалифицираните възрастни трябва да могат да разчитат на образованието и обучението за по-добър шанс на пазара на труда. Липсата на инвестиции в техните компетентности намалява шансовете им да бъдат отново заети и ограничава потенциала на Европа за растеж и работни места.

Ученето през целия живот е непрекъснат процес, който може да продължи буквално през целия живот — от качествено образование в ранна детска възраст до следтрудова възраст. Освен това ученето се осъществява и извън формалното учене и особено на работното място.

⁶ Източник на данните за 2010 г.: Евростат (наблюдение на работната сила). (нива по ISCED) 5 – 6. За DE в целта се включва и ISCED 4, а за AT — ISCED 4A.

В последно време беше постигнат известен напредък спрямо европейските критерии при намаляването на дела на хората със слаби постижения по основните умения (20 % през 2009 г. при критерий по-малко от 15 % към 2020 г.) и при увеличаването на участието в образованието в ранна детска възраст (92 % през 2009 г. при критерий 95% към 2020 г.), но усилията и в двете области трябва да продължат.

Ученето през целия живот продължава да се натъква на пречки, като ограничено предлагане на обучение, което е и зле пригодно към потребностите на различните целеви групи; липса на достъпна информация и системи за подкрепа; липса на гъвкавост между различните решения за учене (напр. между ПОО и висше образование). Проблемите често се утежняват от факта, че потенциалните обучаващи се са с нисък социално-икономически и образователен статус.

Тези пречки не могат да бъдат преодолені само с реформи на парче в отделни образователни сектори. Въпреки че държавите-членки признаха, че това е така още преди десет години, проблемът с разпокъсаността продължава. Към днешна дата само няколко държави имат разработена комплексна стратегия, която да спомога за целостта на образователния спектър (AT, CY, DK, SI, UK, SC).

Положителното е, че използването на инструменти като европейската и националните квалификационни рамки (BE nl, CZ, DK, EE, FI, FR, HR, IE, LT, LV, LU, MT, NL, PT, UK), на механизми за валидиране на неформалното и самостоятелното учене (FI, FR, NL, NO, PT) и на политика за професионално ориентиране през целия живот (AT, DK, DE, EE, ES, FI, FR, HU, IE, LT, LU, LV, NL) показва, че пречките пред сътрудничеството между образователните сектори могат да бъдат преодолені.

Образователната и обучителната система трябва да предоставят на всички възможности за учене през целия живот. Държавите-членки трябва да направят преглед на системите си с цел откриване на пречките пред ученето през целия живот. Заедно с основните заинтересовани страни те трябва да въведат комплексни стратегии и да предприемат мерки за популяризиране на достъпа до учене през целия живот в съответствие с европейските ангажименти и като използват средствата за постигане на прозрачност (европейската квалификационна рамка⁷, ECVET/ECTS⁸, рамката на ключовите компетентности⁹). Акцентът трябва да бъде върху гарантирането на основните умения на всички и върху по-доброто интегриране на ученето през целия живот, особено с цел стимулиране на участието на нискоквалифицираните по-възрастни лица.

---

⁷ ОВ С 111, 6.5.2008 г.

⁸ Европейска кредитна система за ПОО, Европейска система на трансфер и натрупване на кредити, вж. http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/doc48_en.htm.

⁹ ОВ L 394, 2006 г., стр. 10.

2.5. Мобилност с учебна цел

Мобилността допринася за това Европа да има занаят на базата на знанието една по-силна основа за растеж и да бъде в състояние да предлага иновации и да се конкурира на международно равнище¹⁰. Мобилността повишава пригодността за заетост и е благоприятна за личностното развитие, като същевременно се цени от работодателите. Наученото, личните контакти и връзките, изградени по време на мобилността, са в еднаква степен от полза за учебните заведения, образователната и обучителната система и бизнеса. Утвърждаването на трансграничната мобилност с учебна цел е отличен пример за европейска добавена стойност.

Равнищата на мобилност, регистрирани към днешна дата, обаче не са правопропорционални на нейната стойност. Грубо 10 % — 15 % от завършващите висше образование (при които добавената стойност на мобилността е най-добре призната) прекарват част от следването си в чужбина, спрямо само около 3 % от завършващите първоначално ПОО. Необходимо е да се направи още за популяризирането на мобилността в професионалното образование и обучение. Ограничените финансови средства и недостатъчното владение на чужди езици са пречка за мобилността с учебна цел. Мобилността не винаги се признава или валидира. Често липсва информация какви възможности се предлагат. Освен това не се отчита в достатъчна степен специфичното положение, в което се намират обучаващите се със специални потребности (напр. хората с увреждания).

Повечето държави популяризират най-вече мобилността на учащите се. Въпреки че някои държави (BG, IE, MT, SE, BE NL, DE, EL, ES, FI, NL, RO, LT, FR) включват и други групи, като учители и чиракуващи, в това отношение има поле за още много.

Европейските програми за финансиране са от решаващо значение. Като част от новата многогодишна финансова рамка за 2014 — 2020 г. Комисията предложи почти двойно увеличаване на броя на бенефициерите в бъдещата програма „Еразъм за всички“ — от 400 000 на почти 700 000 на година.

Финансовите програми трябва обаче да вървят ръка за ръка с реформите в политиката. През ноември 2011 г. Съветът прие нов критерий за мобилността с учебна цел (20 % във висшето образование и 6 % за първоначалното ПОО към 2020 г.). От този политически ангажимент трябва да се премине към изпълнение на препоръката на Съвета „Младежта в движение — насърчаване на мобилността с учебна цел на младите хора“ и пълноценно използване на европейските инструменти за постигане на прозрачност, като ЕКР, ECTS/ECVET и Europass¹¹.

2.6. Нови умения и работни места

Кризата стана причина за промяна в търсенето на умения. Работните места, за които е достатъчна ниска квалификация, са все по-малко, а утрешните сектори

¹⁰ COM (2009) 329 окончателен.

¹¹ ОВ L 390, 2004 г.

на знанието изискват все по-висока степен на квалификация. Според една от последните прогнози¹² делът на висококвалифицираните работни места ще се увеличи с почти 16 милиона и през 2020 г. ще нарасне от 29 % (2010 г.) на 35 % от всички работни места. И обратното — делът на работните места, за които е нужно ниско ниво на квалификация, се очаква да намалее с около 12 милиона, от 20 % на по-малко от 15 %. Някои държави вече са изправени пред трудности с намирането на работна ръка за висококвалифицираните работни места. След 2012 г., когато работната сила ще започне да се свива, проблемът ще се обостри поради застаряването на населението. Към част от държавите-членки (BG, CY, CZ, EE, PL, SI, SK, UK) вече бяха отправени специфични препоръки за подобряване на уменията за пазара на труда и във връзка със специалната подкрепа за нискоквалифицираните работници.

Държавите-членки постигнаха напредък в прилагането на методи, инструменти и подходи за прогнозиране и оценяване на търсенето на умения, разминаванията в търсенето и предлагането, пригодността за заетост на завършващите висше образование. Много от държавите-членки са се съсредоточили върху ключови сфери като ИКТ и здравния сектор (AT, BE fr, BE nl, CY, DE, DK, EE, FI, FR, HU, IE, IT, LV, NL, PL, PT, UK).

Само няколко държави обаче (AT, DE, FR, IE, PL, UK) имат координиран подход за разпространяване на резултатите сред ключовите действащи лица. Институционалните механизми често се разработват на регионално или секторно ниво и имат тенденцията да отразяват и възпроизвеждат разпокъсаността на образователните и обучителните системи.

За да отговорят образованието и обучението на промените на пазара на труда, държавите използват партньорства с ключови заинтересовани страни (EE, SE); механизми за осигуряване на качеството; инициативи, насочени към компетентностите, които се търсят на пазара на труда, а именно грамотност, математически знания, природо-математически науки и технологии (AT, BE nl, DE, FR, PL, LT, IE), езици, цифрови компетентности и инициативност и предприемачество (ES, EE, BG, LT, FR).

„ЕТ 2020“ трябва да подпомогне осъществяването на водещата инициатива „Програма за нови умения и работни места“. През 2012 г. Комисията ще излезе със съобщение относно преосмислянето на уменията, в което ще предложи действия за подобряване на ключовите компетентности и утвърждаване на потесни връзки между образованието и пазара на труда. Работата в рамките на „ЕТ 2020“ ще продължи и ще бъде ориентирана към утвърждаване на ключовите компетентности за всички граждани, подобряване на мониторинга чрез използването на нов европейски критерий за пригодност за заетост¹³ и прогнозиране на търсенето на умения на утрешния пазар на труда, по-специално чрез европейската панорама на уменията.

---

¹² http://www.cedefop.europa.eu/en/Files/3052_en.pdf.

¹³ SEC (2011) 670 окончателен.

3. ПРИНОС НА „ЕТ 2020“ КЪМ „ЕВРОПА 2020“

Направената по-горе оценка на цикъла 2009 — 2011 г., в т.ч. бавният напредък към водещата цел за образованието и към критериите от „ЕТ 2020“, подчертава спешната нужда от инвестиции в реформирано образование и обучение, които да бъдат опора на устойчивия растеж и устойчивите работни места.

Годишният обзор на растежа за 2012 г. подчертава необходимостта държавите-членки да предприемат ясни действия по политическите насоки, които получават на равнище ЕС. Чрез „ЕТ 2020“ може да се оказва подкрепа на държавите-членки в отговора им на предизвикателствата, посочени в отделните специфични препоръки: относно преждевременното напускане на училище (AT, DK, ES, MT, UK) и завършването на висше образование (BG, CZ, MT, PL, SK); относно ученето през целия живот, ПОО и уменията за пазара на труда (AT, CY, DK, EE, ES, FI; FR, LU, MT, PL, SI, SK); и относно предучилищното и училищното обучение или проблемите на равнопоставеността (BG, DE, EE).

Въз основа на оценката на Комисията и консултациите с държавите-членки и европейските организации на заинтересованите страни Комисията потвърждава, че четирите стратегически цели на „ЕТ 2020“, определени през 2009 г., остават в сила. Комисията предлага списъкът на приоритетните в средносрочен план области, който беше договорен през 2009 г., да бъде заместен от нов списък, ориентиран към мобилизиране на образованието и обучението в подкрепа на растежа и работните места (даден е в приложението).

Освен това Комисията предлага да бъде преразгледана организацията на работа в рамките на „ЕТ 2020“, която е създадена преди договарянето на стратегията „Европа 2020“ и на европейския семестър. „ЕТ 2020“ следва да бъде по-добре съгласувана с „Европа 2020“; тя следва да бъде механизмът за мобилизиране на заинтересованите страни от „ЕТ 2020“, за засилване на тяхната ангажираност и впрягане на експертните им познания в подкрепа на „Европа 2020“, заедно с доказателства и данни от съответните европейски агенции и мрежи¹⁴.

За да бъде засилен приносът на „ЕТ 2020“ към „Европа 2020“, управлението на „ЕТ 2020“ и работните ѝ инструменти могат да бъдат приспособени по следния начин:

1) **Съветът по образованието** може по време на всяко свое заседание от европейското и националното полугодие да работи по образователното и обучителното измерение на „Европа 2020“. По време на февруарското си заседание Съветът може да разгледа годишния обзор на растежа и да докладва на Европейския съвет през март. На следващото си заседание Съветът може да разгледа общите проблеми, очертаващи се от насоките на Европейския съвет, и тяхното изпълнение чрез националните програми за реформи. През ноември Съветът може да се съсредоточи върху последващите действия по резултатите от европейското полугодие.

---

¹⁴ По-специално Cedefop, Европейската фондация за обучение и мрежата „Евридика“.

2) Предвид интегрирания характер на „Европа 2020“ има възможност за засилване на сътрудничеството между Комитета по образование и групата на високо равнище с Комитета за икономическа политика, Комитета по заетостта и Комитета за социална закрила. Сътрудничеството ще е гаранция, че „ЕТ 2020“ ще се влее в процеса по „Европа 2020“, включително като използване на показатели за мониторинг.

3) Инструментът за **партньорско обучение** може да се използва по-добре и да се обвърже по-тясно с „Европа 2020“. На първо място, с цел подготовка на дебата на равнището на Съвета и осигуряване на информация за него всеки септември/октомври може да се провежда годишна партньорска проверка. Тя може да бъде организирана в тясно сътрудничество с председателството на Съвета и да се осъществява в рамките на групата на високо равнище. При този многостранен подход фокусът може да бъде върху проблеми на политиките, станали ясни по време на последното европейско полугодие и довели до голям брой специфични препоръки. На второ място, държавите-членки, които желаят, могат да поканят партньорите си за задълбочена дискусия на специфични проблеми в тяхната страна. Комисията ще използва Програмата за учене през целия живот и нейния приемник в подкрепа на тази дейност, включително като подкрепя участието на международно признати експерти.

4) С цел укрепване на връзката между „Европа 2020“ и „ЕТ 2020“ Комисията може да организира всяка година размяна на становища между заинтересованите страни в сферата на образованието и обучението. Този нов **Форум за образованието и обучението** може в началото на октомври да обсъди напредъка в модернизиранието на образователните и учебните системи, като използва дискусията по проблемите на образованието, провела се в рамките на европейското полугодие.

5) Комисията предлага списъкът на показателите в сферата на образованието и обучението¹⁵ да бъде актуализиран (вж. придружаващия работен документ на службите на Комисията), за да се гарантира, че използваните в рамките на „ЕТ 2020“ показатели отговарят на нейните цели. Вместо сегашния доклад за напредъка¹⁶ Комисията ще представя всяка есен нов **Обзор на образованието и обучението** — кратък документ, в който ще проследява напредъка спрямо критериите и основните показатели, определени в „ЕТ 2020“, включително и водещата цел от „Европа 2020“ за образованието и обучението. С информацията си този документ ще послужи като основа за дебатите на равнището на Съвета.

На последно място, трябва да бъдат мобилизирани всички инструменти, за да се постигнат целите, определени в „Европа 2020“ и „ЕТ 2020“, включително Програмата за учене през целия живот, бъдещата програма **„Еразъм за всички“**, **структурните фондове** и **„Хоризонт 2020“**.

---

¹⁵ ОВ С 311 стр. 13-15 от 21.12.2007 г.

¹⁶ Последно издание: SEC(2011) 526.

Приложение

Приоритетни области за европейско сътрудничество в образованието и обучението в периода 2012-14 г.

1) Превръщане на ученето през целия живот и на мобилността в реалност

Европейски референтни инструменти

Съвместни действия за свързване на националните квалификационни рамки с ЕКР, създаване на комплексна национална уредба за валидиране на учебните резултати; изграждане на връзки между квалификационните рамки, уредбата за валидиране, осигуряването на качеството и системите за натрупване и трансфер на кредити (ECVET, ECTS); сътрудничество при проектирането на търсенето на умения и постигането на по-добро съответствие между търсенето и предлагането на възможности за учене (Панорама на уменията, Европейска класификация на уменията/компетентностите, квалификациите и занятията — ESCO); повишаване на популярността на европейските референтни инструменти, засилване на тяхното разпространение и използване с цел ускореното им прилагане.

Мобилност с учебна цел

Изпълнение на препоръката на Съвета „Младежта в движение — насърчаване на мобилността с учебна цел на младите хора“ с цел популяризиране на мобилността с учебна цел сред всички обучаващи се — в Европа и в цял свят — на всички нива на образование и обучение с акцент върху информирането и ориентирането, качеството на мобилността, премахването на пречките и популяризирането на мобилността на преподавателите.

Стратегии за учене през целия живот

Съвместни действия за завършване разработването на комплексни национални стратегии за учене през целия живот с акцент върху партньорството със заинтересованите страни, изграждането на компетентности у възрастните с ниска квалификация, мерки за разширяване на достъпа до учене през целия живот и включване на услуги във връзка с ученето през целия живот (ориентиране, валидиране и пр.).

2) Подобряване на качеството и ефективността на образованието и обучението

Основни умения (грамотност, математика, природо-математически науки и технологии), езици

Да се използват събраните доказателства относно четивната грамотност, в т.ч. и докладът на експертната група на високо равнище по въпросите на грамотността, за повишаване на равнищата на грамотност сред учениците и възрастните и намаляване на дела на 15-годишните със слаби умения за четене. Да се работи по предизвикателствата на грамотността, като се използват разнообразни средства, включително цифрови. Да се използват и обогатят резултатите от сътрудничеството за справяне с лошите резултати по математика и природо-математически науки в училище; да продължи работата за

подобряване на езиковите компетентности, по-специално за да се окаже подкрепа на мобилността с учебна цел и пригодността за заетост.

Професионално развитие на учителите, обучаващите и училищните ръководители

Подобряване на качеството на преподавателския състав, тъй като той е решаващ фактор за качествените резултати, фокусиране върху качеството на учителите, привличане към учителстването на най-добрите кандидати и подбор на такива кандидати, качество в продължаващото професионално развитие, развиване на компетентностите на учителите и подсилване на училищното ръководство.

Модернизиране на висшето образование и увеличаване на дела на завършилите висше образование

Съвместни действия за увеличаване на броя на завършилите, включително предлагане на алтернативни пътища; подобряване на качеството на висшето образование и на приложимостта му; повишаване на качеството на висшето образование чрез мобилност и трансгранично сътрудничество; укрепване на връзките между висшето образование, научноизследователската дейност и иновациите с цел насърчаване на върховите постижения и регионалното развитие; подобряване на управлението и финансирането.

Привлекателност и приложимост на ПОО

Съвместни действия в съответствие с комюникето от Брюж относно засилването на европейското сътрудничество в областта на професионалното образование и обучение през периода 2011—2020 г., особено за повишаване на привлекателността на първоначалното ПОО, прилагане на механизми за осигуряване на качеството и повишаване на качеството на учителите, обучаващите и останалите специалисти от сферата на ПОО.

Ефективно финансиране и оценяване

Преглед на механизмите за финансиране и системите за оценка с оглед подобряване на качеството, включително целенасочена подкрепа за гражданите в неравностойно положение и разработване на ефективни инструменти, работещи в съответствие с принципа за равнопоставеност и целящи мобилизиране на частни инвестиции в образованието и обучението след средния курс.

3) Утвърждаване на равнопоставеността, социалното сближаване и активното гражданско участие

Преждевременно напускане на училище

Подкрепа за държавите-членки в изпълнението на препоръката на Съвета от 2011 г. относно политиките за ограничаване на преждевременното напускане на училище и на техните национални стратегии във връзка с преждевременно напускане на училище в общообразователната система и ПОО.

Образование и грижи в ранна детска възраст

Съвместни действия в съответствие със заключенията на Съвета от 2011 г. относно образованието и грижите в ранна детска възраст с цел осигуряване на широк и

равноправен достъп до образование и грижи в ранна детска възраст и подобряване успоредно на това на качеството; утвърждаване на интегрираните подходи, професионалното развитие на работещите в сферата на образованието и грижите в ранна детска възраст и на родителската подкрепа; разработване на адекватни учебни планове, програми и модели на финансиране.

Равнопоставеност и многообразие

Подсилване на взаимното учене за намиране на работещи начини за повишаване на образователните постижения в едно все по-многообразно общество, по-специално чрез прилагане на приобщаващи образователни подходи, които позволяват на учащи се, произхождащи от най-разнообразни среди и имащи най-разнообразни образователни потребности, в т.ч. мигранти, роми и учащи се със специални потребности, да реализират пълния си потенциал; подобряване на възможностите за учене за по-възрастните и за учене между поколенията.

4) Засилване на креативността и иновациите, включително и предприемачеството, на всички равнища на образование и обучение

Партньорства с бизнеса, научноизследователската общност, гражданското общество

Разработване на работещи и иновативни форми на изграждане на контакти, сътрудничество и партньорство между доставчиците на образование и обучение и широк кръг от заинтересовани страни, в т.ч. социални партньори, бизнес организации, научноизследователски институции и организации на гражданското общество. Подкрепа за мрежи на училища, университети и други доставчици на образование и обучение с цел популяризиране на нови методи за организация на ученето (включително ресурси за отворено образование), изграждане на капацитета им и развитието им като организации за учене.

Трансверсални ключови компетентности, образование по предприемачество, електронна грамотност, медийна грамотност, иновативни среди за учене

Съвместни действия за утвърждаване придобиването на ключовите компетентности, набелязани в Препоръката относно ключовите умения за ученето през целия живот от 2006 г., в т.ч. и на цифровите компетентности, и за намиране на начините, по които ИКТ и предприемачеството могат да засилят иновациите в образованието и обучението, да насърчат креативните среди за учене и да засилят съзнанието за различните култури и тяхното изразяване и медийната грамотност.